Powiat koszaliński

Powiat koszaliński został utworzony w obecnym kształcie 1 stycznia 1999 r. w wyniku reformy administracyjnej kraju. Jest położony w północno-wschodniej części województwa zachodniopomorskiego. Jego północną granicę wyznaczają plaże Morza Bałtyckiego. Od zachodu sąsiaduje z powiatem kołobrzeskim, od południowego zachodu – z białogardzkim, od południa – ze szczecineckim, od wschodu – z bytowskim i od północnego wschodu – ze sławieńskim.

Rzeźba powiatu koszalińskiego zawdzięcza swoją genezę wielu procesom rzeźbotwórczym, które działały w różnym czasie i z różnym nasileniem. Występujące tutaj szlaki rynnowe i pradolinne, płaty falistej moreny dennej oraz liczne wzgórza morenowe podnoszą walory krajobrazowe i sprzyjają rozwojowi turystyki i wypoczynku.

Powiat liczy 63,2 tysiące ludności (10. miejsce w województwie) i zajmuje powierzchnię 1669 km^2. W skład powiatu wchodzi 8 gmin. Trzy z nich: Bobolice, Polanów i Sianów mają status miejsko-wiejski, pozostałe: Będzino, Biesiekierz, Manowo, Mielno i Świeszyno są gminami wiejskimi. Ogółem w powiecie znajdują się 322 miejscowości.

Jest to region rolniczo-przemysłowy i turystyczny. Na ogólną powierzchnię 166 909 hektarów 56 976 zajmują grunty orne, 402 sady, 8322 łąki, 5606 pastwiska, 71 509 lasy i grunty leśne, a 24 085 pozostałe grunty. Uprawia się głównie zboża, ziemniaki i truskawki. Przemysł spożywczy jest zlokalizowany w Bobolicach, Sianowie, Karnieszewicach i Mielnie, drzewny – w Sianowie, Manowie, Niedalinie i Polanowie. Poczesne miejsce zajmuje rybołówstwo, zarówno morskie, jak i śródlądowe.

Brak przemysłu, tak pozytywny dla środowiska, odbija się niekorzystnie na sytuacji gospodarczej powiatu. Stopień bezrobocia należy do najwyższych w województwie zachodniopomorskim i wynosi 41,0% (dane z marca 2004 r.). Pauperyzacja społeczeństwa spowodowana m.in. likwidacją PGR-ów i wielu innych zakładów pracy oraz obniżenie rangi regionu odbijają się niekorzystnie na szansach uczącej się młodzieży. Brak perspektyw zatrudnienia absolwentów powoduje odpływ młodych ludzi do innych ośrodków.

Przez teren powiatu przebiegają ważne szlaki komunikacyjne: drogi krajowe Gdańsk – Szczecin, Kołobrzeg – Poznań oraz linie kolejowe na wschód, zachód i południe Polski.

Powiat koszaliński należy do najciekawszych turystycznie regionów Polski. Na wysoki stopień atrakcyjności składają się takie walory, jak: szerokie i piaszczyste plaże Bałtyku, morski klimat i czyste powietrze, lasy bogate w zwierzynę i runo leśne, nieskażone rzeki i jeziora, niski stopień urbanizacji i uprzemysłowienia. Czynione są starania, aby przyroda została zachowana w stanie naturalnym (np. rezerwaty przyrody: „Jezioro Lubiatowskie", „Jezioro Parnowo", „Jodły Karnieszewickie", obszary chronionego krajobrazu: „Koszaliński Pas Nadmorski", „Okolice Żydowo – Biały Bór", „Okolice Polanowa").

Na ziemi koszalińskiej zachowały się liczne zabytki kultury materialnej, takie jak: zespoły pałacowo-parkowe w Nosowie, Parsowie i Strzekęcinie; dworek w Osiekach; zamek Podewilsów w Krągu; rezerwat archeologiczny w Grzybnicy, w skład którego wchodzą kamienne kręgi z I i II w.n.e.; latarnia morska w Gąskach oraz gotyckie i neogotyckie kościoły.

lenie miasta Koszalina do powiatu, a następnie wyłączenie go w 1950 roku. W 1945 roku utworzono 2 gminy miejskie i 12 gmin wiejskich. W 1954 roku nastąpił podział powiatów na 26 gromad. Zmiany jednostek administracyjnych trwały do końca 1961 roku.

Organizacją polskiej administracji zajęła się grupa operacyjna, która przybyła do Koszalina 27 kwietnia 1945 roku. Na czele dziewiętnastoosobowej delegacji stał Alfons Kaczmarek, który został mianowany Pełnomocnikiem Rządu na Koszalin. Na początku maja ekipa ta została odwołana, a Pełnomocnikiem Rządu został Edmund Dobrzycki, który wraz z grupą operacyjną przyjechał z Gniezna. Rozpoczęło się tworzenie polskiego życia publicznego.

W tym czasie niewielka grupa nauczycieli przybyłych z Gniezna rozpoczęła organizowanie polskiego szkolnictwa. 1 maja 1945 roku na inspektora szkolnego powołano doświadczonego kierownika szkoły, Klaudiusza Górskiego, który w czasie wojny był więźniem obozów koncentracyjnych Dachau i Mauthausen.

Główną uwagę skupiono na pozyskaniu odpowiedniej kadry oraz zabezpieczeniu i przygotowaniu obiektów szkolnych do rozpoczęcia nauki. Wymagało to przezwyciężenia ogromnych trudności. Większość budynków była zniszczona lub zdewastowana (wybite okna, wyrwane drzwi, rozszabrowane meble i stosy śmieci). Mimo tych trudności władze tworzyły szkoły wszędzie tam, gdzie znalazł się nauczyciel. Istnienie szkoły dawało ludności napływowej poczucie stabilizacji i ułatwiało podjęcie decyzji o osiedleniu się w danej miejscowości.

SIEĆ PLACÓWEK OŚWIATOWYCH POWIATU KOSZALIŃSKIEGO WEDŁUG STANU NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2004 ROKU

Placówki	Będzino	Biesiekierz	Bobolice	Manowo	Mielno	Polanów	Sianów	Świeszyno	Razem
Szkoły podstawowe	6	3	5	2	2	5	7	4	34
Gimnazja	2	1	1	1	1	2	2	1	11
Szkoły ponadgimnazjalne	1			1		1			3
Pogotowie Opiekuńcze						1			1
Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Koszalinie									1
Dom Dziecka					1				1
Specjalne Ośrodki Szkolno-Wychowawcze		1	1						2
Przedszkola	3	1	1	2	1	1	1	1	11

Pierwsze działania oświatowe

Polska administracja przejęła powiat koszaliński w 1945 roku w jego dawnych niemieckich granicach. W kolejnych latach były dokonywane korekty, takie jak przyłączenie w lipcu 1945 roku miasta Sianowa wraz z okręgiem, wcie-

Dzięki determinacji nauczycieli, rodziców i starszych uczniów powstawały kolejne szkoły. W kwietniu 1945 roku zorganizowano dwie szkoły podstawowe: w Będzinie i Parnowie, a w lipcu następne: w Bielicach, Kurowie i Osiekach. Mimo obowiązywania ferii letnich w sierpniu 1945 roku rozpoczęły się zajęcia szkolne w Biesiekierzu, Rekowie, Rokoso-

wie, Wyszewie, Niekłonicach i Jamnie. Rok szkolny 1944/45 zamknął się utworzeniem 11 szkół podstawowych, do których uczęszczało około 400 uczniów.

Na początku roku szkolnego 1945/46 uruchomiono następne placówki: w Sianowie, Bobolicach, Dobrzycy, Gniazdowie, Mścicach, Rosnowie, Śmiechowie i Szczeglinie.

3 września 1945 roku w Sianowie, w starym, usytuowanym w parku, zachwycającym piękną architekturą budynku szkolnym odbyła się uroczysta inauguracja roku szkolnego. Normalne zajęcia dydaktyczne rozpoczęły się następnego dnia. Liczba uczniów, z 17 na początku roku szkolnego, wzrosła do 128 na koniec roku w związku z napływem ludności. Kierownikiem placówki był wówczas doświadczony pedagog, Jan Kobus, który przybył do Sianowa wraz z rodziną z Lublina w sierpniu 1945 roku.

W Rosnowie nauczyciel T. Garstka zorganizował szkołę jednoklasową, realizującą program czterech klas. 1 października 1945 roku rozpoczęła pracę szkoła w Suchej Koszalińskiej. Jeden nauczyciel prowadził czteroklasową szkołę, nauczając 39 uczniów.

W październiku 1945 roku w 19 szkołach podstawowych powiatu koszalińskiego naukę pobierało 717 uczniów.

24 listopada 1945 roku na potrzeby szkoły podstawowej w Polanowie oddano budynek przy ulicy Koszalińskiej 18. Pierwszymi nauczycielami byli: Janina Bartosik, Krystyna Piliszczanka i Wiktor Kuropatwa. Szkoła liczyła wówczas 28 uczniów.

W trakcie roku szkolnego 1945/1946 stworzono warunki do otwarcia kolejnych 21 szkół, między innymi w Łozicach, Poroście, Słowienkowie, Smolnem, Goździe, Drzewianach, Ubiedrzu, Dobiesławcu, Dzierżęcinie, Mielnie, Laskach, Węgorzewie, Tymieniu, Świeszynie i Konikowie. We wrześniu 1946 roku w 40 szkołach naukę rozpoczęło 1829 uczniów.

Warunki geograficzno-demograficzne powiatu koszalińskiego nie sprzyjały łatwemu tworzeniu właściwej sieci szkolnej. Mała gęstość zaludnienia (duże kompleksy leśne) powodowała, że w pewnych rejonach osiedla o małej liczbie mieszkańców były znacznie oddalone od siebie, a łączące je drogi polne lub leśne były w niektórych porach roku nieprzejezdne. Liczba mieszkańców wsi stale się zmieniała, co powodowało ciągłe wahania w lokalizacji punktów szkolnych, zwłaszcza w latach 1945–1949. Liczbę nauczycieli w danej szkole uzależniono od liczby dzieci w obwodzie: gdy liczba dzieci nie przekraczała 40, tworzono szkołę o jednym nauczycielu, realizującą nauczanie w zakresie czterech pierwszych klas. Szkoła o dwóch nauczycielach, z liczbą dzieci 41–80, realizowała nauczanie w zakresie sześciu klas szkoły podstawowej. Jeżeli liczba dzieci przekraczała 80, organizowano szkołę z większą liczbą nauczycieli, realizującą nauczanie w zakresie siedmiu klas szkoły podstawowej. Jednak z powodu niskiego zaludnienia niektórych okolic trudno było tworzyć szkoły wyżej zorganizowane.

Pierwsi nauczyciele podejmujący pracę w powiecie koszalińskim pochodzili z Polski centralnej lub byli repatriantami z ziem wschodnich. Osiedlali się też tutaj nauczyciele powracający z robót przymusowych. Było ich jednak za mało w stosunku do potrzeb. Szczególnie brakowało nauczycieli na wsiach. Zdarzało się, że był przygotowany budynek, byli

SZKOŁY PODSTAWOWE POWIATU KOSZALIŃSKIEGO WEDŁUG LICZBY NAUCZYCIELI W 1946 I 1968 ROKU

Liczba nauczycieli w szkole	Lata	Liczba szkół		Liczba uczniów		
		Ogółem	w tym szkoły siedmioklasowe	Ogółem	w szkołach siedmioklasowych	odsetek uczniów w szkołach siedmioklasowych
1 nauczyciel	1946	23	1	384	60	3,3%
	1968	26	–	690	–	–
2 nauczycieli	1946	12	2	783	124	6,8%
	1968	7	–	306	–	–
3 nauczycieli	1946	3	2	288	180	9,8%
	1968	4	–	233	–	–
4 nauczycieli	1946	–	–	–	–	–
	1968	6	6	495	495	4,8%
5 nauczycieli	1946	1	1	140	140	3,6%
	1968	2	2	198	198	1,9%
6 nauczycieli	1946	1	1	234	234	12,8%
	1968	30	30	4340	4340	42.5%
7 i więcej nauczycieli	1946	–	–	–	–	–
	1968	10	10	3950	3950	38.7%
Ogółem	1946	40	7	1829	738	40,3%
	1968	85	48	10212	8983	87,9%

uczniowie, a nie można było otworzyć szkoły z powodu braku nauczycieli. Warunki do pracy nie były zachęcające: słabo rozwinięta komunikacja, niedostateczne bezpieczeństwo osobiste, brak aprowizacji i niskie uposażenie. Wszystko to odstręczało nauczycieli od pracy w szkole. Zdarzało się, że przybyli na ten teren nauczyciele nie podejmowali pracy w szkole, gdyż mogli obejmować atrakcyjniejsze posady w administracji czy innych zawodach.

Ponieważ możliwości pozyskiwania nauczycieli w innych częściach kraju były znikome, już w 1945 roku zaczęto się troszczyć o przygotowanie własnej kadry poprzez otwieranie zakładów kształcenia nauczycieli. Były to licea pedagogiczne wzorowane organizacyjnie na przedwojennych seminariach nauczycielskich.

Jednym z najtrudniejszych zadań było dostosowanie organizacji i toku lekcji do różnego stopnia znajomości języka polskiego u dzieci i młodzieży z Polski centralnej, autochtonów i repatriantów, a także do różnego poziomu umysłowego i kulturalnego oraz różnorodnej struktury pod względem wieku. Było to szczególnie widoczne w klasach pierwszych, gdzie obok sześcio– i siedmiolatków uczyła się młodzież czternasto- i piętnastoletnia. W roku szkolnym 1945/46 zaledwie 33% uczniów było w wieku odpowiadającym tej klasie. Poza tym do szkoły stale napływali nowi uczniowie. Przy organizacji nauki i kompletowaniu klas trzeba było uwzględniać wszystkie wspomniane aspekty. Przesuwano uczniów do wyższej klasy w ciągu roku szkolnego, stosowano nauczanie indywidualne oraz organizowano tzw. ciągi przyśpieszone (skrócone).

Pierwsze sukcesy oświatowe

W latach 1947–1949 zorganizowano kolejne 22 punkty szkolne, co zapewniło dostęp do szkoły stale rosnącej liczbie dzieci. Koniec lat 40. był okresem poprawiania warunków pracy w istniejących szkołach przy jednoczesnym doskonaleniu dotychczasowej sieci szkolnej. Ważnym zadaniem było zadbanie o właściwy poziom dydaktyczny zajęć i przygotowanie kadry nauczycielskiej.

Szkoły stały się centrami życia kulturalnego, a nauczyciele animatorami kultury w regionie. Udział nauczycieli w życiu kulturalnym i oświatowym był szczególnie widoczny w środowiskach wiejskich oraz w małych miastach. Nauczyciele przybywający w pierwszych latach po wojnie na te tereny podejmowali się wielu trudnych zadań. Z. Frąckowiak zorganizował w Bobolicach szkołę, poza tym przy pomocy osadników uruchomił kilka zakładów pracy. Był kierownikiem biblioteki gminnej, gminnego domu kultury, przedszkola, przez kilka lat był też kierownikiem szkoły, a nawet piastował stanowisko przewodniczącego Gminnej Rady Narodowej.

Przykładem działalności w dziedzinie upowszechniania kultury i czytelnictwa była Szkoła Podstawowa w Biesiekierzu i zgrupowana wokół niej młodzież. Biblioteka szkolna składająca się z 10 woluminów przywiezionych z Wilna przez nauczyciela, Józefa Kłyszejkę, dała początek zorganizowanemu czytelnictwu.

Ważnym wyzwaniem dla władz oświatowych był w tym czasie analfabetyzm. Wojna uniemożliwiła rozpoczęcie bądź kontynuowanie nauki części dzieci i młodzieży. Duża część ludności, nie mając kontaktu z oświatą, popadła we wtórny analfabetyzm. Oświata dorosłych była więc szczególnie ważna w pierwszych latach po wojnie. Organizacją różnych form szkolenia zajęła się nie tylko administracja szkolna, ale i samorządy, związki zawodowe i zakłady pracy.

Walka z analfabetyzmem obejmowała dwa kierunki działalności oświatowej: nauczanie początkowe dla dorosłych oraz kształcenie systematyczne na szczeblu szkoły podstawowej, średniej i wyższej.

Kursy nauczania początkowego dla analfabetów zaczęto spontanicznie organizować już w latach 1945–1947. Ta forma szkolenia była jednak w powiecie koszalińskim mało popularna. Przyczynami były trudności bytowe, brak oświetlenia, w sytuacji gdy większość zajęć odbywała się jesienią i zimą, oraz wstyd ludzi dorosłych przed przyznaniem się do analfabetyzmu.

W 1948 roku akcja miała już większy rozmach i bardziej zorganizowany charakter. Działalność uporządkowała i upowszechniła ustawa o likwidacji analfabetyzmu, wydana 7 kwietnia 1949 roku, która wprowadziła społeczny obowiązek bezpłatnej nauki dla analfabetów i półanalfabetów. Wiek osób podlegających uczeniu się na kursach ustalono w przedziale wiekowym od 14. do 50. roku życia. W trakcie roku szkolnego 1948/1949 było czynnych 58 zespołów nauczania początkowego, w których uczestniczyło 768 osób, a w następnym roku, w okresie zimowym, na 82 kursach naukę pobierało 1212 osób. W latach 1950–1951 liczba uczestników kursów stopniowo malała i w 1951 roku ogłoszono w powiecie koszalińskim likwidację analfabetyzmu jako zjawiska masowego. Świadectwa ukończenia kursów nauczania początkowego otrzymało około 2500 osób.

Kursy dokształcające dla dorosłych w zakresie szkoły podstawowej zorganizowano już jesienią 1945 roku. W roku szkolnym 1946/1947 w 20 kursach uczestniczyło 277 osób. W roku następnym na 10 kursach naukę pobierało 206 uczniów. Ta forma kształcenia dorosłych cieszyła się dużą popularnością, mimo że absolwenci tych kursów musieli składać egzamin końcowy przed komisją powołaną przez władze oświatowe. Dzięki tej możliwości nauki wielu ludzi dorosłych uzupełniło swoje wykształcenie w zakresie szkoły podstawowej, a nawet kontynuowało naukę na wyższych szczeblach.

W powiecie wprowadzono również wiele pozaszkolnych form oświaty dla dorosłych, jak uniwersytety powszechne, punkty odczytowe, kursy problemowe, kwalifikacyjne, doskonalące i inne. Organizatorami tych form były przede wszystkim instytucje i organizacje społeczne.

Opieka nad dziećmi i młodzieżą była realizowana poprzez placówki wychowawcze i opiekuńczo-wychowawcze, orga-

nizację wczasów i kolonii, udzielanie pomocy materialnej, działalność różnego rodzaju poradni itp.

Pierwsze przedszkole w powiecie koszalińskim rozpoczęło działalność w Wyszewie już we wrześniu 1945 roku. Wówczas uczęszczało do niego 16 wychowanków. W następnych latach sieć placówek wychowania przedszkolnego systematycznie się rozrastała.

1 września 1945 roku w Polanowie powstał Państwowy Dom Dziecka, który funkcjonował do 1974 roku w budynku przy ulicy Janusza Korczaka 4.

Czas pierwszych korekt sieci szkolnej i stanu organizacyjnego szkół

Specyfika powiatu koszalińskiego – rozproszenie szkół, znaczne odległości, brak odpowiedniej kadry nauczycielskiej – sprawiła, że w początkowym okresie polskiego szkolnictwa istniało wiele małych jednoklasowych szkół o jednym nauczycielu uczącym najczęściej klasy od pierwszej do czwartej. Absolwenci tych szkół często nie kontynuowali nauki w wyższych klasach. Od 1950 roku daje się zaobserwować wysiłek władz szkolnych skierowany na poprawę warunków pracy szkół i poziomu kształcenia przy równoczesnym dalszym doskonaleniu istniejącej sieci szkolnej. W latach 50. zorganizowano jeszcze 20 szkół w powiecie koszalińskim, przede wszystkim w rejonach, w których odległość szkoły od miejsca zamieszkania dzieci była większa niż 4 kilometry. Gęstość sieci szkolnej osiągnęła wystarczający poziom.

SZKOŁY PODSTAWOWE W LATACH 1950–1960

Rok	Szkoły	Uczniowie
1950	58	3.7560
1955	76	5.074
1960	82	8.559

Władze szkolne włożyły wiele wysiłku w upowszechnienie 7-letniej szkoły podstawowej i stworzenie warunków do realizacji powszechnego obowiązku szkolnego w zakresie szkoły podstawowej. Ważnym dokumentem w dziedzinie realizacji powszechnej 7-letniej szkoły podstawowej był dekret z 23 marca 1956 roku. Zgodnie z jego postanowieniami wszystkie dzieci były zobowiązane nie tylko do uczęszczania do szkoły, ale i do ukończenia szkoły podstawowej. W powiecie koszalińskim obowiązek szkolny nie był realizowany w stu procentach. Przyczyny tego stanu były złożone, często obiektywne, m.in. duża odległość do najbliższej szkoły, choroba, kalectwo, niski poziom świadomości rodziców czy wreszcie upośledzenie umysłowe. Wśród dzieci, które nie realizowały obowiązku szkolnego, przeważały dzieci wiejskie.

Stan realizacji powszechnego obowiązku szkolnego do końca lat pięćdziesiątych ulegał systematycznej poprawie. Wzrastała też liczba nauczycieli, chociaż większość z nich była absolwentami sześciomiesięcznych, czasami sześciotygodniowych, a nawet kilkudniowych kursów nauczycielskich. Umożliwiono im uzupełnianie kwalifikacji w drodze kształcenia zaocznego w tzw. komisji rejonowej przy Liceum Pedagogicznym w Świdwinie. W 1951 roku liczba nauczycieli niewykwalifikowanych wynosiła 62,9% ogółu zatrudnionych. Spośród 124 pracujących w szkołach podstawowych pedagogów tylko 46 miało wymagane średnie wykształcenie pedagogiczne. Do końca lat pięćdziesiątych, mimo stopniowego dopływu absolwentów liceów pedagogicznych, liczba nauczycieli niewykwalifikowanych była nadal znaczna. Jednak starania nauczycieli i poprawa bazy materialnej szkół sprawiły, że około 70% młodzieży kończącej szkołę podstawową w powiecie koszalińskim kontynuowało naukę w szkołach zawodowych i liceach ogólnokształcących w Koszalinie.

Wdrażanie reform oświatowych

Dekret Rządowy z 23 listopada 1945 roku unieważniał przepisy ustawy z 1932 roku, umożliwiając dokonanie zmian w całym systemie szkolnictwa podstawowego i średniego. Reformę zapoczątkowało zarządzenie ministra oświaty w sprawie organizacji szkolnictwa w roku szkolnym 1946/1947. Przedłużono kształcenie podstawowe do ośmiu lat (w praktyce szkoły nie były przygotowane do realizacji programu ośmioletniego kształcenia). Absolwenci siódmej i ósmej klasy mogli podejmować naukę w 3-letnim gimnazjum, przygotowującym do 2-letniego liceum.

Ośmioletnią szkołę podstawową wprowadzono w bardzo trudnym dla oświaty powiatu koszalińskiego czasie. Do szkół wkroczyły roczniki wyżu demograficznego, którego wskaźnik na tym terenie był ponad dwukrotnie większy od krajowego. Należało przygotować izby lekcyjne, dodatkowe kadry nauczycielskie, zwiększyć księgozbiory bibliotek, wyposażyć pracownie w pomoce naukowe. Wytypowane w 1961 roku obiekty na szkoły ośmioletnie miały 52 pomieszczenia specjalne, takie jak sale gimnastyczne, pracownie lub klasopracownie do zajęć praktyczno-technicznych, fizyki i chemii. W 1969 roku liczba tych pomieszczeń wzrosła ponad trzykrotnie i wynosiła 176 sal i pracowni. Dzięki nakładom finansowym wyposażono szkoły w nowoczesny sprzęt i pomoce naukowe. Mimo tych inwestycji przeprowadzenie reformy było utrudnione. W latach sześćdziesiątych podwoiła się liczba dzieci w wieku szkolnym i w 1968 roku do szkół podstawowych uczęszczało 10 212 uczniów. Spowodowało to znaczne pogorszenie warunków nauki. Sytuacja poprawiła się dopiero na przełomie lat sześćdziesiątych i siedemdziesiątych, kiedy to nastąpił wzrost liczby nauczycieli i pomieszczeń szkolnych przy równoczesnym spadku tempa wzrostu liczby uczniów.

W 1972 roku minister oświaty Jerzy Kuberski przedstawił projekt modelu ośmioklasowej zbiorczej szkoły wiejskiej z podporządkowanymi jej filiami. Zbiorcze szkoły gminne

miały dać możliwość wyrównania poziomu kształcenia i wychowania dzieci miejskich i wiejskich. Jako jedną z pierwszych w regionie zorganizowano Zbiorczą Szkołę Gminną w Sianowie. 1 września 1973 roku w jej obwodzie znalazły się: Szkoła Podstawowa nr 1 w Sianowie, Szkoła Podstawowa w Suchej Koszalińskiej, której podlegał czteroklasowy punkt filialny w Osiekach, szkoły podstawowe w Szczeglinie i Iwięcinie z punktem filialnym w Wierciszewie, Kościernicy, Nacławiu i Garbnie, której podlegały punkty filialne w Rekowie i Cetuniu, Powidzu, punkty filialne w Skibnie, Karnieszewicach i Węgorzewie oraz przedszkola: Sianowskich Zakładów Przemysłu Zapałczanego w Sianowie oraz Państwowego Ośrodka Hodowli Zarodowej Nacław – w Kościernicy i Nacławiu.

1 września 1974 roku zlikwidowano punkt filialny w Osiekach, zaś 21 sierpnia 1975 roku – w Karnieszewicach.

Na podstawie rozporządzenia Ministra Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska z 8 stycznia 1976 roku w sprawie połączenia, zniesienia, utworzenia oraz zmiany granic i nazw gmin z terenu ZSG w Sianowie do gminy Polanów odeszły: szkoły ośmioklasowe w Kościernicy, Nacławiu, Garbnie i Powidzu, punkty filialne w Rekowie i Cetuniu oraz przedszkola w Nacławiu i Kościernicy. Natomiast z gminy Malechowo przybyły dwie szkoły – w Dąbrowie i Siecieminie, z byłej gminy Lejkowo – szkoła w Sierakowie. W kolejnych latach ubyły punkty filialne w Skibnie i Siecieminie, a przybyły przedszkola w Skibnie i Sianowie. Również w 1973 roku rozpoczęła działalność Zbiorcza Szkoła Gminna w Polanowie.

W okresie funkcjonowania zbiorczych szkół gminnych likwidacji uległo wiele małych wiejskich szkół. Nastąpił wzrost liczby szkół z klasami łączonymi, szczególnie w szkołach o klasach I–III. Przyczyną była malejąca liczba dzieci w niektórych obwodach szkolnych, a także brak kadry nauczycielskiej. Inne problemy to niewystarczająca liczba i zły stan techniczny autobusów dowożących dzieci do szkół, nauka na zmiany spowodowana zbyt skąpą bazą lokalową. Te i inne trudności powodowały powszechną krytykę szkół zbiorczych.

Rewolucyjne zmiany w oświacie zapoczątkowała ustawa o systemie oświaty z 7 września 1999 roku. Jedną z nich było przekazanie z dniem 1 stycznia 1994 roku prowadzenia przedszkoli i szkół podstawowych gminom jako zadanie własne. Dopuszczała możliwość późniejszego przejęcia szkół przez gminy, jednak nie później niż do 1 stycznia 1996 roku.

Przedszkola jako pierwsze znalazły się w gestii gmin. W związku z sytuacją społeczną i gospodarczą kraju zmieniała się sieć placówek wychowania przedszkolnego. Systematycznie malała liczba przedszkoli oraz zmniejszała się liczba dzieci objętych opieką przedszkolną.

Sieć szkolnictwa podstawowego również uległa przekształceniom. Reorganizacja wynikała głównie z malejącej liczby uczniów powodowanej niżem demograficznym. Do połowy lat dziewięćdziesiątych nieznacznie zmniejszyła się liczba szkół.

Proces przejmowania szkół podstawowych przez gminy przebiegał bardzo wolno z powodu trudnej sytuacji finansowej większości gmin w powiecie. Jako pierwsza, z dniem 1 września 1991 roku, przejęła szkoły gmina Mielno, następnie gmina Manowo – 1 stycznia 1992 roku. W 1995 roku gminy Świeszyno i Sianów – 1 lipca i 1 września. 1 stycznia 1996 r. zostały przejęte szkoły przez gminy Będzino i Biesiekierz.

Mimo że finansowanie szkolnictwa przez gminy jest dla nich dużym obciążeniem, społeczność lokalna wykazuje wiele zaangażowania w rozwiązywanie problemów placówek oświatowych. Podejmowane są modernizacje i rozbudowy obiektów szkolnych, wyposażanie w sprzęt i pomoce naukowe.

1 stycznia 1999 roku przeprowadzono reformę administracyjną kraju, w wyniku której zastało zlikwidowane województwo koszalińskie. Nowy podział terytorialny państwa na województwa i powiaty spowodował reaktywowanie powiatu koszalińskiego. Zaczęła też obowiązywać ustawa o reformie ustroju szkolnego. Wprowadzała ona z dniem 1 września 1999 roku 6-letnią szkołę podstawową, 3-letnie gimnazjum i 3-letnie liceum.

Aktualna sieć szkół prowadzonych przez gminy przedstawia się następująco: Będzino – 6 szkół podstawowych, 2 gimnazja; Biesiekierz – 3 szkoły podstawowe, 1 gimnazjum; Bobliolice – 5 szkół podstawowych, 1 gimnazjum; Manowo – 2 szkoły podstawowe, 1 gimnazjum; Mielno – 2 szkoły podstawowe, 1 gimnazjum; Polanów – 1 szkoła ponadgimnazjalna, 5 szkół podstawowych, 2 gimnazja; Sianów – 7 szkół podstawowych, 2 gimnazja; Świeszyno, 4 szkoły podstawowe, 1 gimnazjum.

Powiaty są organem prowadzącym dla szkół ponadgimnazjalnych, policealnych, artystycznych, specjalnych, placówek oświatowo-wychowawczych, kształcenia ustawicznego i poradni psychologiczno-pedagogicznych.

Rozwój szkolnictwa średniego ogólnokształcącego i zawodowego

Średnie szkoły ogólnokształcące i zawodowe zostały zlokalizowane głównie w Koszalinie. W powiecie rozwinęły się różne typy szkół zawodowych.

W 1956 roku powstała Zasadnicza Szkoła Rachunkowości Rolnej w Bobolicach, kształcąca pracowników dla potrzeb księgowości państwowych gospodarstw rolnych. Rocznie pobierało tu naukę 160 uczniów z całego powiatu.

W latach sześćdziesiątych nastąpił rozwój Szkół Przysposobienia Rolniczego. Jako pierwsze powstały w 1959 roku szkoły w Będzinie, Świeszynie, Warninie i Śmiechowie. W następnych latach powołano tego typu placówki w Dobrem, Konikowie, Szczeglinie, Suchej, Dobrzycy, Pobądziu, Bobolicach i Dargini. Szkoły te miały z reguły jedną lub dwie klasy, do których uczęszczało około 40 uczniów.

Przygotowaniem wykwalifikowanych mechaników rolniczych dla potrzeb Państwowych Ośrodków Maszynowych i PGR-ów zajmowała się powołana w 1967 roku Zasadnicza Szkoła Mechanizacji Rolnictwa w Bobolicach. Rocznie pobierało tu naukę około 60 uczniów.

W początkowym okresie Szkoły Przysposobienia Rolniczego były traktowane jako „przechowalnia" młodzieży, która nie dostała się do innych szkół zawodowych. Brakowało kadry o pedagogicznym przygotowaniu rolniczym, podręczników i pomocy naukowych. Dopiero na początku lat sześćdziesiątych władze szkolne zaczęły uzupełniać te braki, a w 1962 roku powołano czteroletnie średnie szkoły rolnicze, które dawały możliwość kontynuowania nauki po SPR. Funkcjonowały one do końca lat siedemdziesiątych.

1 września 1971 roku została powołana szkoła rolnicza – Zespół Szkół Rolniczych im. Wincentego Witosa w Boninie. Jej celem było kształcenie młodzieży na poziomie średnim i zasadniczym dla potrzeb regionu. Kształcenie odbywało się w systemie dziennym i zaocznym. Stacjonarnie uczono młodzież w zawodach typowo rolniczych, takich jak technik rolniczy, hodowca, mechanizator, ogrodnik i meliorant.

Od grudnia 1998 do 1 marca 2002 roku szkoła działała pod szyldem: Zespół Szkół Rolniczych, Centrum Kształcenia Ustawicznego im. W. Witosa w Boninie. Od 1 marca 2002 roku do 31 sierpnia 2004 roku – Centrum Kształcenia Ustawicznego w Boninie.

Od 1 września 2004 roku nosi nazwę: Zespół Szkół im. W. Witosa w Boninie i podlega resortowi MENiS. Uczy się w niej 480 uczniów w 21 oddziałach. Zatrudnia 50 nauczycieli i 16 pracowników administracji i obsługi. Szkoła ma internat na 160 miejsc. Gabinety lekcyjne są dobrze wyposażone. Kształcenie praktyczne odbywa się na bazie własnej, jak i w zakładach, z którymi szkoła ma podpisane stosowne umowy. Od lat są organizowane praktyki zagraniczne dla młodzieży we Francji, Danii, Niemczech i na Litwie.

Obecnie szkoła kształci uczniów głównie na potrzeby gospodarki żywnościowej i szeroko pojętej infrastruktury rolnej. Nabór jest dokonywany na następujących kierunkach: 4- i 3-letnie Technikum Żywienia i Gospodarstwa Domowego, 4-letnie Technikum Agrobiznesu, 3-letnie Technikum Ogrodnicze, 3-letnie Liceum Profilowane – ekonomiczno-administracyjne, Zasadnicza Szkoła Zawodowa: mechanik, operator pojazdów i maszyn rolniczych, ogrodnik, zagospodarowanie terenów zielonych.

Zespół Szkół Rolniczych w Boninie ma ugruntowaną pozycję w regionie koszalińskim i perspektywy kształcenia na poziomie unijnym.

W 2002 roku w Polanowie powstał Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych, w skład którego wchodzą Liceum Ogólnokształcące i Liceum Profilowane.

Opieka nad dziećmi i młodzieżą

W powiecie koszalińskim była ona realizowana poprzez placówki wychowawcze i opiekuńczo-wychowawcze, organizację kolonii, działalność poradni i in.

Przedszkola stanowiły podstawową formę opiekuńczo-wychowawczą dla dzieci w wieku od 3 do 6 lat. W 1968 roku na terenie powiatu pracowało 9 przedszkoli, 28 ognisk przedszkolnych oraz 6 dziecińców w okresie prac polowych. Ze zorganizowanej formy opieki w tych placówkach korzystało wówczas 913 dzieci. W 1970 roku do 12 przedszkoli uczęszczało 403 dzieci, a w 1971 do 13 przedszkoli – 444. Dziecińce wiejskie objęły opieką 419 dzieci w 10 placówkach.

W 1975 roku na terenie powiatu funkcjonowało 21 przedszkoli, do których uczęszczało 837 dzieci.

Świetlice szkolne z dożywianiem zapewniały dzieciom gorący posiłek oraz możliwość odrabiania lekcji i udziału w różnego typu zajęciach pozalekcyjnych. W 1968 roku w 10 szkołach z możliwości dożywiania przez cały rok korzystało 726 uczniów. Młodzież miała też możliwość rozwijania swoich zainteresowań i uzdolnień w kołach przedmiotowych, artystycznych i sportowych zorganizowanych w szkołach. W 1969 roku w szkołach podstawowych funkcjonowało 36 kół przedmiotowych (730 uczestników), 10 kół technicznych (209 uczestników), 34 kół artystycznych (836 uczestników) i 48 kół wychowania fizycznego (1390 uczestników). W 1973 roku w szkołach powiatu zorganizowano 52 wycieczki , w których uczestniczyło 2088 uczniów. Szkolne koła krajoznawczo-turystyczne liczyły 454 członków. W okresie ferii dzieci wypoczywały na wczasach finansowanych przez Kuratorium Okręgu Szkolnego. W 1970 roku w wypoczynku uczestniczyło 539 uczniów,

WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE W GMINACH – STAN NA 31 PAŹDZIERNIKA 1975 ROKU

Gminy	Przedszkola				Ogniska przedszkolne		
	placówki	oddziały	miejsca	dzieci	placówki	oddziały	dzieci
Będzino	4	5	120	175	7	8	98
Biesiekierz	2	3	80	69	3	3	44
Bobolice	4	6	172	162	8	10	145
Manowo	1	2	45	56	5	5	53
Mielno	1	2	50	63	2	2	25
Polanów	3	5	125	129	4	5	71
Sianów	3	5	153	132	13	14	165
Świeszyno	3	5	95	149	1	1	13

z tego na koloniach – 235, na obozach wędrownych – 110 i wczasach w mieście i półkoloniach – 194. W następnym roku z tej formy wypoczynku skorzystało 423 uczniów.

Organizacją, która skupiała szczególnie dużo dzieci i młodzieży i wspierała szkołę w realizacji zadań wychowawczych był Związek Harcerstwa Polskiego. Bardzo prężnie działały szczepy w szkołach w Jamnie, Dobrzycy, Biesiekierzu, Dobrociechach i Rosnowie. Tam właśnie harcerstwo funkcjonowało od początku działalności szkoły. Harcerze czuli się współgospodarzami placówki, organizując atrakcyjne formy wypoczynku, imprezy kulturalne i rozgrywki sportowe. Tradycją stało się gromadzenie i przesyłanie funduszy na konto budowy Pomnika Centrum Zdrowia Dziecka, zbiórka książek i zabawek dla dzieci z Domu Małego Dziecka w Boninie.

Szczep ZHP przy Szkole Podstawowej w Rosnowie współpracował z miejscową jednostką wojskową. Jedną z ostatnich imprez była uroczystość słowno-muzyczna z okazji Dnia Wojska Polskiego, zorganizowana w Klubie Garnizonowym w Rosnowie 12 października 1989 roku. W latach 90. szczep harcerski przestał działać.

Od 1966 roku na rzecz dzieci i młodzieży w powiecie pracuje Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Koszalinie. Trafiają tu dzieci i młodzież, ich rodzice i nauczyciele. Poradnia udziela pomocy psychologiczno-pedagogicznej związanej z wychowaniem i kształceniem, prowadzi terapię zaburzeń rozwojowych i zachowań dysfunkcyjnych, pomaga w dokonywaniu wyboru kierunku kształcenia. Kadrę stanowi 6 psychologów, 6 pedagogów, 2 logopedów i 4 osoby administracji i obsługi.

Placówkami sprawującymi opiekę nad dziećmi i młodzieżą w powiecie koszalińskim są: Dom Dziecka w Mielnie, Pogotowie Opiekuńcze w Polanowie, Specjalne Ośrodki Szkolno-Wychowawcze w Bobolicach i Warninie.

Dom Dziecka działa od 1 września 1961 roku. Ponad trzydzieści lat miał siedzibę w Koszalinie. 18 grudnia 1998 roku został przeniesiony do Mielna.

Pogotowie Opiekuńcze w Polanowie jest jedną z trzech tego typu placówek w województwie. Powstało w 1974 roku na bazie istniejącego od 1945 roku domu dziecka. W 1987 roku przy pogotowiu zorganizowano ośmioklasową szkołę podstawową, a od 1999 roku działa Zespół Szkół, w skład którego wchodzą Szkoła Podstawowa i Gimnazjum. Jest placówką interwencyjną, do której są przyjmowani podopieczni w wieku od 7 do 18 lat z terenu województwa i całej Polski. Dysponuje 52 miejscami w czterech grupach wychowawczych.

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Bobolicach został powołany decyzją Kuratora Oświaty i Wychowania w Koszalinie 19 czerwca 1979 roku. Zapewnia opiekę i wykształcenie dzieciom i młodzieży, które z powodu niepełnosprawności nie mogą uczęszczać do szkół w miejscu zamieszkania. Do obwodu szkoły należy całość byłego województwa koszalińskiego. Organizacyjnie do ośrodka należy Szkoła Specjalna Przysposabiająca do Pracy i internat.

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Warninie jest placówką przeznaczoną dla dzieci upośledzonych w stopniu umiarkowanym, znacznym i głębokim w wieku od 3 do 24 lat. Został powołany przez Kuratora Oświaty i Wychowania w Koszalinie 23 czerwca 1977 roku. Ośrodek obejmuje Szkołę Podstawową Specjalną, Gimnazjum Specjalne, szkołę przysposabiającą do pracy zawodowej i internat.

Inwestycje oświatowe

W latach sześćdziesiątych liczba punktów szkolnych już nie wzrastała, gdyż gęstość sieci szkolnej osiągnęła wystarczający poziom. Nastąpiło też nasycenie wsi szkołami siedmioklasowymi, a od 1966 roku ośmioklasowymi szkołami podstawowymi. Wyczerpane zostały możliwości pozyskiwania nowych pomieszczeń poprzez remonty i adaptacje budynków. Od 1958 roku braki lokalowe uzupełniano, budując nowe obiekty. Powstały nowe szkoły w Będzinie (1958), w Konikowie (1958), w Sarbinowie (1963), w Drzewianach (1964), w Biesiekierzu (1966), w Mielnie (1967), w Suchej Koszalińskiej (1967), w Wierzchominie (1969) i w Zegrzu (1969).

Niezależnie od wybudowanych od podstaw obiektów rozbudowywano dotychczasowe szkoły, m.in. w Bobolicach, Łęknie, Szczeglinie, Manowie, Jamnie, Niedalinie, Kłaninie, Świeminie i Parnowie. W ramach akcji „1000 Szkół na Tysiąclecie Państwa Polskiego" na terenie powiatu wybudowano dwie szkoły tysiąclecia: w Rosnowie (1962) i Sianowie (1964).

Początki działalności szkoły w Rosnowie sięgają 1945 roku. Wtedy to nauczyciel T. Garstka organizuje szkołę jednoklasową, realizującą program czterech klas. W roku szkolnym 1956/1957 powstaje piąta klasa, a w latach następnych szósta i siódma. W roku 1955 zawiązał się Komitet Budowy Nowej Szkoły. 30 września 1962 roku uroczyście oddano nową szkołę do użytku. Obiekt miał 6 klas o powierzchni 50 m^2, 3 pracownie (techniczną, biologiczną i fizyczno-chemiczną), salę gimnastyczną i natryski, szatnie i bibliotekę. Z biegiem lat przybywało uczniów i nauczycieli. Zaistniała konieczność rozbudowy obiektu. W 1994 roku oddano do użytku nowo dobudowane skrzydło szkoły.

W Sianowie, w związku z dynamicznie rozwijającym się przemysłem, szybko wzrastała liczba dzieci. Istniejący budynek szkolny przeznaczony na 300 uczniów musiał pomieścić od 600 do 900 pod koniec lat pięćdziesiątych. Nauka odbywała się z konieczności na trzy zmiany. Już w styczniu 1958 roku władze miejskie uznały potrzebę budowy nowej szkoły w mieście, jednak dopiero 1 czerwca 1963 roku w fundamenty przyszłej Szkoły Podstawowej nr 2 został wmurowany akt erekcyjny. Uroczyste otwarcie szkoły – „Pomnika Tysiąclecia" – nastąpiło 1 września 1964 roku.

Na potrzeby powołanej 27 marca 1990 roku Szkoły Podstawowej w Boninie adaptowano parter Internatu Zespołu Szkół Rolniczych w Boninie i 3 września 1990 roku uczniowie klas I–IV mogli rozpocząć zajęcia dydaktyczne.

Szkoła Podstawowa w Dąbrowie (gmina Sianów) otrzymała w 2003 roku budynek dydaktyczny, a rok później salę gimnastyczną z szatniami i natryskami.

Wprowadzona z dniem 1 września 1999 roku reforma oświaty nałożyła na samorządy zadania zapewnienia nowo powstałym gimnazjom odpowiednich warunków lokalowych. Początkowo gimnazja dzieliły budynki za szkołami podstawowymi.

W Sianowie przez dwa lata gimnazjum funkcjonowało w Szkole Podstawowej nr 1, bez własnej bazy, sprzętu i pomocy naukowych. Sianowskie szkoły były przepełnione już na początku lat 90. Wysunięto nawet koncepcję budowy od podstaw jeszcze jednej szkoły. Zwyciężyła idea remontu stuletniego budynku i dobudowanie nowej części z brakującymi izbami lekcyjnymi, halą gimnastyczną i częścią socjalną. 9 listopada 1999 roku odbyła się uroczystość wmurowania aktu erekcyjnego, a 27 września 2001 roku szkoła otrzymała pozwolenie na użytkowanie obiektu. Nowa hala sportowa wraz zapleczem służy gimnazjum i Szkole Podstawowej nr 1.

Gimnazjum w Mielnie otrzymało nowy budynek przy ulicy Lechitów 19 w 2003 roku. Od momentu rozpoczęcia działalności w dniu 1 września 1999 roku do 17 lutego 2003 roku siedziba gimnazjum znajdowała się w Unieściu. Bazę dydaktyczną szkoły stanowią pracownie przedmiotowe: matematyczna, fizyczno-chemiczna, języków obcych, polonistyczna, biologiczno-chemiczna i komputerowa.

Na początku swojej działalności w roku szkolnym 1999/ /2000 gimnazjum w Polanowie zajmowało drugie piętro budynku szkoły podstawowej, przy ulicy Wolności 14. W następnym roku szkolnym na potrzeby gimnazjum przekazano budynek przy ulicy Dworcowej 12.

Również w 2003 roku dokonano wymiany systemów ogrzewania w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Bobolicach oraz w Pogotowiu Opiekuńczym w Polanowie. Natomiast w SOSW w Warninie oddano do użytku nową świetlicę.

W Manowie w 2003 roku rozbudowano Szkołę Podstawową poprzez dobudowanie sali gimnastycznej.

W 2004 roku przeprowadzono remont budynku głównego Pogotowia Opiekuńczego w Polanowie oraz doposażono obiekt w pomoce dydaktyczne i meble.

25 października 2004 roku w Szkole Podstawowej w Mielnie przekazano do użytku nową pracownię językową z 24 stanowiskami dla uczniów. Stanowiska są wyposażone w słuchawki z mikrofonem, podłączone do modułu sterującego zarządzanego przez nauczyciela. Również w październiku 2004 roku rozpoczęto remont dachów nad salą gimnastyczną i internatem Zespołu Szkół im. Wincentego Witosa w Boninie.

7 marca 2005 roku uroczyście oddano do użytku nową Szkołę Podstawową w Dobrzycy (gmina Będzino). W nowoczesnym budynku szkoły uczy się 138 dzieci w warunkach na miarę XXI wieku. Obiekt nie jest duży i do dyspozycji uczniów pozostaje siedem sal, czyli dokładnie tyle, ile jest oddziałów (łącznie z zerówką). Uczniowie dojeżdżają z pięciu miejscowości. Zakończono jednak dopiero pierwszy etap inwestycji; do końca 2006 roku ma tu jeszcze powstać sala gimnastyczna z zapleczem, biblioteka, pracownia komputerowa i kompleks boisk.

W Koszalinie rozpoczął się remont pomieszczeń Pogotowia Ratunkowego przy ul. Kościuszki, do których w najbliższym czasie zostanie przeniesiona Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Koszalinie, aktualnie pracująca w trudnych warunkach w budynku przy ulicy Zwycięstwa.

Kosztem 140 tysięcy złotych gmina wyremontowała i wyposażyła stołówkę szkolną w Gimnazjum w Polanowie. Obiekt jest przygotowany na wydawanie około 300 gorących posiłków.

Lokalne media w marcu 2005 roku poinformowały o uchwale radnych z Biesiekierza, dotyczącej zaciągnięcia kredytów na remonty i modernizację budynków szkolnych w Biesiekierzu, Starych Bielicach i Świeminie. Za kwotę 320 tysięcy złotych ma być wymieniona stolarka okienna, pokrycia dachowe, ocieplone ściany i odnowiona elewacja w Szkole Podstawowej w Świeminie. W budynku szkoły podstawowej i gimnazjum w Biesiekierzu planuje się wymianę okien, naprawę dachu i odnowienie elewacji, a także wyłożenie polbrukiem 250 m^2 dziedzińca przed szkołą. Koszt robót ma się zmieścić w kwocie 285 tysięcy. Pożyczka w Starych Bielicach wyniesie 230 tysięcy złotych i ma być przeznaczona na ocieplenie ścian, nowe okna, dach i elewację.

Wszystkie gimnazja są wyposażone w pracownie komputerowe z dostępem do Internetu.

Dowóz dzieci i młodzieży do szkoły odbywa się środkami komunikacji publicznej PKS i MZK. Szkoła Podstawowa w Suchej Koszalińskiej od roku szkolnego 2003/2004 dowozi dzieci gimbusem.

Najnowsze dzieje oświaty w powiecie

Placówki oświatowe powiatu koszalińskiego prowadzą wiele działań nie tylko na rzecz uczniów, ale i środowiska lokalnego. Jak w pierwszych powojennych latach stają się centrami życia kulturalnego i sportowego w swoich miejscowościach. Wejście Polski do Unii Europejskiej stymuluje działania zmierzające do otwarcia się społeczności na świat. Kontakty szkół z zaprzyjaźnionymi placówkami w innych krajach, udział w międzynarodowych programach badawczych i konkursach nadaje nowy sens uczeniu się języków obcych i poszerza perspektywę kształcenia.

Wiele szkół ma nawiązane kontakty ze szkołami sąsiednich państw. Gimnazjum w Mielnie prowadzi wymianę uczniów z Regionale Schule Prohn w Niemczech. Ponadto uczestniczy w międzynarodowych programach badawczych: „Obserwator Wybrzeża Europy", „Europejskie dni ptaków" i „Program ochrony bociana białego i jego siedlisk". Z początkiem roku szkolnego 2004/2005 Gimnazjum w Manowie zgłosiło akces do programu „Szkoła ucząca się", nad którym

pieczę sprawuje Centrum Edukacji Obywatelskiej we współpracy z Polsko-Amerykańską Fundacją Wolności. Program obejmuje trzy cykle szkoleniowe, z których każdy stanowi całość i wprowadza w szkole system zapewnienia najwyższej jakości pracy szkoły. Szkoła Podstawowa w Rosnowie organizuje 6 maja 2005 roku Dzień Europejski. Wraz Urzędem Gminy w Manowie zaprosiła do udziału uczniów z partnerskiej gminy Ziethen. Odbędzie się prezentacja nowo przyjętych do Unii państw i konkursy tematyczne wiedzy o państwach, stolicach, rzekach, bajkach i przysmakach tych państw. Gimnazjum w Sianowie utrzymuje kontakty z gminą Woerhden w Niemczech. W ramach tych kontaktów odbywają się spotkania młodzieży mające na celu wzajemne poznanie kultury i obyczajów. W 2001 roku niemiecka młodzież gościła w Sianowie, w 2003 i 2004 roku z kilkudniową wizytą gościli w Woerhden sianowscy gimnazjaliści. W ramach programu „Poznajmy się" w 2002 roku odbył się obóz polsko-niemiecki zorganizowany przez Gimnazjum na własnym terenie. Gimnazjum w Bobolicach organizuje Eurogimnazjadę, w której prezentuje w wybranej formie artystycznej poszczególne kraje Unii Europejskiej. Szkolne koło „Unia Europejska" przy Szkole Podstawowej w Dąbrowie współpracuje z niemiecką szkołą w Woerhden. Młodzież z Gimnazjum w Świeszynie za udział w konkursie „Ruch Rotariański miast Prenzlau i Koszalina" otrzymała nagrodę w wysokości 20 000 złotych z przeznaczeniem na edukację informatyczną.

Szkoły mają duże osiągnięcia w zakresie upowszechniania kultury. Teatr „Kąfacela" działa przy Szkole Podstawowej w Starych Bielicach od 1984 roku i jest prowadzony przez panią Wandę Kamyk. Prezentuje niezmiennie wysoki poziom i ma na swoim koncie liczne sukcesy: złote, srebrne i brązowe „Liry", a także „Jodły", „Różowe Pantery" i inne trofea ogólnopolskich i regionalnych konkursów. W 2002 roku zespół zdobył I nagrodę – telewizor – na I Ogólnopolskim Przeglądzie Teatrów Czerwonokrzyskich w Warszawie.

Mała wioska w gminie Sianów – Sierakowo Sławieńskie – ma krajobraz przypominający Shire, krainę hobbitów z twórczości J.R.R. Tolkiena. Przy współudziale Szkoły Podstawowej w Sierakowie utworzono tam wioskę hobbitów. Nauczyciele i uczniowie przygotowali i wystawili sztukę „W norce hobbita", aby przybliżyć mieszkańcom i gościom twórczość Tolkiena. Dzięki tym i innym działaniom wioska jest znana w kraju i za granicą. Przy szkole działa koło plastyczno-rzeźbiarskie. Duże sukcesy odnosi teatrzyk „Z Bo-ku" ze Szkoły Podstawowej w Boninie.

Od dwóch lat Gimnazjum w Sianowie zbiera laury w konkursie „Zachodniopomorskie w zmysłach" organizowanym w ramach Szkolnej Giełdy Turystycznej „Przygoda" w Szczecinie pod patronatem m.in. MENiS. W 2004 roku na V Giełdzie Gimnazjum w Sianowie zdobyło I miejsce i nagrodę MENiS, a w bieżącym roku na etapie eliminacji wojewódzkich VI Szkolnej Giełdy Turystycznej – I miejsce i nagrodę Prezydenta Miasta Szczecina oraz III miejsce w konkursie „Najciekawsza prezentacja ścieżek przyrodniczych regionu".

Prowadzone są też działania na rzecz edukacji regionalnej. Szkoła Podstawowa w Jamnie stworzyła „Szkolny kącik jamneński", w którym w ciągu kilku lat zgromadzono makiety dziewiętnastowiecznej zagrody kmiecej (budynek mieszkalny, stodoła, stajnia i budynek bramny), dziewiętnastowiecznego Jamna jako wsi o kształcie owalnicy, jak również koronę panny młodej oraz jamneński strój ludowy. W Sianowie w 2003 roku przy Gimnazjum powstało Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Sianowskiej ściśle współpracujące za społecznością szkolną na rzecz krzewienia tradycji i dziedzictwa kulturowego. Wspólnie z władzami gminy są organizowane każdego roku uroczystości z okazji rocznic oraz liczne imprezy kulturalne.

Bardzo ciekawe i urozmaicone formy prezentują działania proekologiczne podejmowane przez dzieci i młodzież. Stają się zadaniami szkół i innych placówek oświatowych. Nauczyciele i uczniowie Gimnazjum Samorządowego w Mścicach organizują powiatowy turniej pod nazwą „Twoje zdrowie w Twoich rękach – dbając o środowisko chronisz swoje zdrowie". W 2003 roku Gimnazjum w Mielnie zdobyło w turnieju I miejsce, jak również I miejsce w konkursie w tańcach fitness. Natomiast w Sianowie, 24 września 2004 roku, w Szkole Podstawowej nr 2 odbyła się uroczystość otwarcia Regionalnego Ośrodka Edukacji Ekologicznej. Uczniowie i nauczyciele szkoły mają duży dorobek w zakresie uczestnictwa w akcjach, programach i konkursach ekologicznych. W 2002 roku za najlepiej pracujące koła (poza Koszalinem) uznano koło ze Szkoły Podstawowej w Będzinie i Szkoły Podstawowej nr 1 w Sianowie. 1 września 2000 roku Gimnazjum w Manowie przejęło pod opiekę od Nadleśnictwa Manowo ścieżkę edukacyjno-przyrodniczą „Czapla Góra". Rosną tam unikatowe drzewa i krzewy oraz znajduje się rezerwat czapli siwej. Tematy lekcyjne dotyczące roślinności tego obszaru są prowadzone przez pracownika nadleśnictwa i biologa szkoły.

Wieloma sukcesami mogą się poszczycić szkoły w zakresie wychowania fizycznego i sportu. Przy wsparciu władz samorządowych i sponsorów Uczniowskie Kluby Sportowe działają w wielu placówkach i z powodzeniem konkurują z innymi klubami na terenie województwa i kraju.

UKS Tori o profilu judo został założony w Szkole Podstawowej w Dąbrowie w 1996 roku. Pierwszą trenerką była wielokrotna medalistka mistrzostw Polski i Europy, piąta zawodniczka Igrzysk Olimpijskich w Altancie – Ewa Larysa Krauze. Zawodnicy klubu odnoszą znaczące sukcesy na arenie wojewódzkiej, makroregionalnej, krajowej i europejskiej. Klub jest organizatorem wielu turniejów. W 2003 roku zorganizowano Ogólnopolski Otwarty Turniej Judo Dziewcząt i Chłopców, w którym uczestniczyło około 400 zawodniczek i zawodników z 26 klubów w Polsce, a w 2004 roku VII Międzynarodowy Turniej Judo Pamięci Ewy Larysy Krauze. Również w 2004 roku zawodnicy klubu brali udział w Otwartych Mistrzostwach Berlina w Judo, skąd wrócili z 14 medalami. UKS Judo działa też w Szkole Podstawowej w Starych Bielicach i Szkole Podstawowej w Biesiekierzu. W Szkole Podstawowej

w Suchej Koszalińskiej od 1995 roku funkcjonuje UKS z sekcją tenisa stołowego. Zawodnicy klubu występują w II lidze kobiet i III lidze mężczyzn oraz w wielu turniejach wojewódzkich i ogólnopolskich, zdobywając srebrne i brązowe medale. W 2004 roku zajęli III miejsce we współzawodnictwie wojewódzkim klubów tenisowych.

Od 1996 roku istnieje i odnosi sukcesy drużyna piłki nożnej dziewcząt Uczniowskiego Klubu Sportowego „Victoria" Szkoły Podstawowej nr 2 w Sianowie. Już w 1997 roku dziewczęta z klasy IV wystartowały w Pucharze Wielgusa (największym turnieju piłki nożnej w Polsce). W 1999 roku ich następczynie zajęły już II miejsce w Polsce, a w kolejnym – okazały się najlepsze w kraju i w nagrodę za zdobycie Pucharu Wielgusa pojechały na obóz sportowy do Berlina. Również w 2000 roku zdobyły Puchar Opla i nagrodę: wycieczkę do Paryża i Brukseli. W sukcesy obfitował również rok 2003. Były to kolejno: zdobycie Pucharu M. Wielgusa, zwycięstwo nad Węgierkami w meczu eliminacyjnym Mistrzostw Europy w Budapeszcie, wicemistrzostwo Polski młodziczek oraz juniorek młodszych, II miejsce w Ogólnopolskiej Olimpiadzie Młodzieży w Ustce. Jeszcze lepszy był rok 2004: mistrzostwo Polski juniorek młodszych i ich I miejsce w Ogólnopolskiej Olimpiadzie Młodzieży, mistrzostwo Polski młodziczek, mistrzostwo województwa zachodniopomorskiego. Juniorki z sukcesami startowały w II lidze kobiet, co zaowocowało powołaniem wielu młodych piłkarek do reprezentacji Polski juniorek młodszych. Bardzo dobrze rozpoczął się też rok 2005: w styczniu dziewczęta zwyciężyły w Halowych Mistrzostwach Polski Juniorek Młodszych. Duże osiągnięcia w piłce nożnej dziewcząt odnosi również reprezentacja Szkoły Podstawowej w Polanowie.

Uczniowie Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Warninie są wielokrotnymi medalistami Olimpiad Specjalnych w kraju i za granicą. W 2000 roku wywalczyli piąte miejsce w koszykówce na Europejskiej Olimpiadzie Specjalnej w Holandii, a w 2002 roku indywidualnie złoty medal w tenisie stołowym w Luksemburgu.

Wielkim wyróżnieniem za całokształt pracy zostały uhonorowane szkoły w Dąbrowie (gm. Sianów) i Strachominie (gm. Będzino). W ogólnopolskim konkursie „Super Szkoła 2002" w kategorii szkół w miejscowościach do 50 tysięcy mieszkańców Szkoła Podstawowa w Dąbrowie zdobyła I, a Szkoła Podstawowa w Strachominie III miejsce. Wiele szkół bierze udział w konkursie „Gazety Wyborczej" – „Szkoła z klasą". Zdobyciem tego tytułu w kolejnych edycjach mogą się już poszczycić: ZSP w Bobolicach, SP w Drzewianach, SP w Zegrzu Pomorskim, SP w Suchej Koszalińskiej, SP nr 2 w Sianowie, SP w Strachominie, Gimnazjum w Świeszynie, Gimnazjum w Manowie.

W ogólnopolskie szranki stają również nauczycielki przedszkola. Przedszkole Samorządowe w Rosnowie zdobyło w 2003 roku Polski Certyfikat Jakości – „Partnerskie Przedszkole".